

แนวทางการพัฒนากฎหมายไทยในเรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

5.1 ผลของมาตรฐานระหว่างประเทศในเรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่มีต่อประเทศไทย

มาตรฐานระหว่างประเทศนั้นมีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากมาตรฐานระหว่างประเทศนั้นเป็นที่ยอมรับภายใต้ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคที่มีต่อการค้า (TBT) ว่าการกำหนดข้อกำหนดหรือมาตรฐานใดๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ ไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้า และภายใต้ความตกลง TBT นั้นให้ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) นำมาตรฐานระหว่างประเทศนี้ไปใช้ในฐานะข้อกำหนด หรือมาตรฐานที่กำหนดขึ้นภายในประเทศ ดังนั้นประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกการที่ประเทศไทยจะออกข้อกำหนด หรือมาตรฐานใดๆ ก็จำเป็นต้องคำนึงถึงมาตรฐานระหว่างประเทศด้วย ซึ่งหากได้มีการนำมาตรฐานระหว่างประเทศไปใช้แล้วนั้นส่งผลดีในด้านการนำมาตรฐานดังกล่าวมาใช้เป็นมาตรฐานภายในประเทศย่อมเป็นที่ยอมรับได้ว่าไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้า และถ้าหากมีการส่งออกสินค้าโดยได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานระหว่างประเทศดังกล่าวแล้ว โอกาสที่จะถูกกีดกันทางการค้าก็จะน้อยลง เนื่องจากมาตรฐาน ISO 14000 นั้นเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ดังนั้นมาตรฐานระหว่างประเทศนี้จะช่วยให้การค้ามีความคล่องตัวขึ้นและขจัดอุปสรรคทางการค้าได้ ซึ่งอุปสรรคทางการค้าในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าแต่เฉพาะการที่ประเทศนำเข้าห้ามมิให้มีการนำเข้าสินค้าที่ไม่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม โดยการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับประเภทของสินค้านำเข้าเท่านั้น แต่รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ทำให้การนำเข้าสินค้าพบกับอุปสรรคโดยนำเข้าสินค้าได้ยากลำบากขึ้น เช่น อุปสรรคทางด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพื่อนำเข้าสินค้า เป็นต้น เมื่อมาตรฐานระหว่างประเทศจะช่วยให้การค้าระหว่างประเทศมีความคล่องตัวขึ้นและขจัดอุปสรรคทางการค้าได้ ดังนั้นมาตรฐานดังกล่าวจึงเป็นมาตรฐานที่ประเทศไทยควรจะต้องให้ความสำคัญ

เช่นเดียวกับกับมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 ที่ได้มีการกำหนดขึ้นเพื่อขจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และปัจจุบันนี้ประเทศไทยก็ได้มีโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นของตนเอง ซึ่งก็คือฉลากเขียว และผู้ประกอบการต่างๆ ก็เริ่มให้ความสนใจที่จะกล่าวอ้างคุณสมบัติทางสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองบนผลิตภัณฑ์ และอีกทั้งกฎหมายของไทยบางฉบับก็มีแนวโน้มว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้นการดำเนินโครงการหรือการกล่าวอ้างทางสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองของผู้ประกอบการ ตลอดจนการที่จะ

พัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นจึงจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมด้วย ดังนั้นหากประเทศไทยได้มีการดำเนินจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศอนุกรมชุด ISO 14020 หรือพัฒนากฎหมายในการส่งเสริมให้มีการจัดทำฉลากที่สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวแล้วย่อมส่งผลดังนี้

1. **ประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม** เนื่องจากมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14000 เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม และมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นหากได้มีการดำเนินการที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศดังกล่าวแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อสิ่งแวดล้อมภายในประเทศ และในส่วนที่เกี่ยวกับฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งในชุดมาตรฐานดังกล่าวก็เช่นเดียวกัน สินค้าที่จะมีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมทำกับอยู่บนสินค้าได้นั้นต้องผ่านการวิเคราะห์วงจรชีวิตผลิตภัณฑ์แล้วว่าสินค้านั้นส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า ซึ่งการลดผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยลงโดยผ่านกลยุทธ์การใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนี้ก็เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดภายในประเทศได้ และถ้าหากยังมีการส่งเสริมให้มีการผู้ประกอบการมีการจัดทำฉลากมากขึ้นจะส่งผลให้สิ่งแวดล้อมภายในประเทศดีขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์โดยรวมต่อประชาชนภายในประเทศไทยเอง

2. **ประโยชน์ในด้านการส่งออก** นอกจากผู้ประกอบการที่มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมจะมีความได้เปรียบในเชิงการค้าในตลาดที่นิยมบริโภคสินค้ามีเขียวแล้ว การปฏิบัติตามมาตรฐานระหว่างประเทศนั้นจะทำให้ผู้ประกอบการมีเหตุอันสมควรที่จะอ้างการปฏิบัติตามมาตรฐานระหว่างประเทศที่จะป้องกันตนเอง ในกรณีที่ประเทศคู่ค้าจะนำเรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายใต้มาตรฐานระหว่างประเทศ ซึ่งก็คือฉลากประเภทสมัครใจ มาเป็นเงื่อนไขทางการค้าแล้วย่อมกระทำได้ลำบากมากขึ้น เนื่องจากมาตรฐานระหว่างประเทศนั้นเป็นที่ยอมรับภายใต้ความตกลง TBT ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ถ้าหากไม่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศแล้ว ก็อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่จะทำให้ประเทศคู่ค้านำมาเป็นเหตุผลในการกีดกันทางการค้าได้ ดังนั้นมาตรฐานระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญอย่างมากที่ประเทศไทยจะต้องคำนึงถึง

ดังนั้นมาตรฐานระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม จึงเป็นมาตรฐานหนึ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งผู้ประกอบการ และต่อประชาชนโดยรวม จากผลประโยชน์ที่อาจจะเกิดขึ้นดังกล่าวนี้มาตรฐานดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อประเทศไทย ที่ควรจะต้องคำนึงโดยอาจจะส่งเสริมให้มีผู้ประกอบการมีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศในชุดอนุกรม ISO 14020

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบโครงการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดลอมของต่างประเทศกับประเทศไทย

เนื่องจากในบทนี้จะวิเคราะห์ถึงแนวทางการพัฒนากฎหมายไทยในเรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดลอม จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเปรียบเทียบถึงกฎหมายและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดลอมของประเทศไทย โดยจะศึกษาในส่วนของกฎหมายและแนวทางการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดลอมของสหภาพยุโรป, สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เปรียบเทียบกับประเทศไทย เนื่องจากประเทศดังกล่าวนี้เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย โดยผลของการวิเคราะห์เปรียบเทียบและหาแนวทางเพื่อนำไปสู่การพัฒนากฎหมายส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดลอมกันมากขึ้น ทั้งนี้การส่งเสริมดังกล่าวนี้ต้องไม่เป็นสาเหตุหนึ่งให้ประเทศคู่ค้ายกขึ้นเป็นอุปสรรคทางการค้าได้

5.2.1 โครงการและกฎหมายของสหภาพยุโรปเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย

สำหรับสหภาพยุโรปนั้นโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดลอมมีความโดดเด่นมากกว่าโครงการของประเทศอื่นๆ เนื่องจากมีกฎหมายออกมารองรับการดำเนินโครงการดังกล่าว สำหรับโครงการของประเทศไทยนั้นไม่มีกฎหมายออกมารองรับ แต่ทั้งนี้โครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดลอมทั้งของสหภาพยุโรปและไทยนั้นมีความสอดคล้องและขัดแย้งกันดังต่อไปนี้

1. ความสอดคล้องของโครงการฉลากเขียวและโครงการฉลากของสหภาพยุโรปเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

1.1 ฉลากมีความเที่ยงตรง สำหรับโครงการฉลากเขียวและโครงการของสหภาพยุโรปนั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ามีความเที่ยงตรง เนื่องจากมีการพิจารณาถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์และตลอดจนกระบวนการได้มาซึ่งฉลากนั้นต้องผ่านหน่วยงานหลายหน่วยงาน ทำให้มีกระบวนการพิจารณาที่ละเอียดรอบคอบเหมือนกัน ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกันในหลักการนี้

1.2 ไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้า เมื่อพิจารณาโครงการฉลากเขียวและโครงการของสหภาพยุโรปแล้วพบว่า การใช้ฉลากนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ประกอบการ หากผู้ประกอบการรายใดไม่ใช้ฉลากก็ไม่ถูกห้ามมิให้นำสินค้าเข้าสู่ ดังนั้นการมีโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดลอมทั้งฉลากเขียวและฉลากของสหภาพยุโรปจึงไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้าแก่ผู้ประกอบการ

1.3 มีการประเมินทางวิทยาศาสตร์ สำหรับฉลากเขียวและฉลากของสหภาพยุโรปนั้น มีหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่จะมาสนับสนุนโดยเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมา นั้นจะมีการพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่น้อยกว่า แต่ทั้งนี้สภาวะแวดล้อมภายในแต่ละประเทศย่อมต้องมีความแตกต่างกัน ดังนั้นรายละเอียดของเกณฑ์ที่จะได้มาซึ่งฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย กับสหภาพยุโรปย่อมต้องมีความแตกต่างกัน รวมทั้งในการกำหนดประเภทผลิตภัณฑ์ที่จะอยู่ภายใต้โครงการนั้น ย่อมจะต้องมีความแตกต่างกันตามไปด้วย สำหรับในเรื่องรายละเอียดในข้อกำหนดของเกณฑ์การได้มาซึ่งฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้น อาจจะเป็นสาเหตุให้โครงการทั้งสองไม่สอดคล้องกัน หรืออาจไม่ยอมรับฉลากซึ่งกันและกันก็เป็นได้ ซึ่งในเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์ และกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์นี้ ในมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 ไม่ได้มีการกำหนดรายละเอียดแต่อย่างใด แต่ก็ได้มีการวางหลักในเรื่องหลักความเท่าเทียมกัน (Equivalency) และหลักการยอมรับซึ่งกันและกัน (Mutual Recognition) เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องนี้ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2

1.4 มีการวิเคราะห์ถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ สำหรับโครงการฉลากเขียวและโครงการของสหภาพยุโรปนั้น มีการศึกษาถึงวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (LCA) เพื่อที่จะกำหนดเกณฑ์ขึ้นมาทำให้ประเภทหรือเกณฑ์ของโครงการทั้งสองโครงการ

1.5 เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สำหรับโครงการฉลากเขียวนั้น ไม่มีข้อจำกัดห้ามมิให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เช่นเดียวกับโครงการของสหภาพยุโรป ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกันในประเด็นนี้

1.6 องค์การต่างๆ มีสิทธิใช้ฉลากอย่างเท่าเทียมกัน สำหรับฉลากเขียวและฉลากของสหภาพยุโรปนั้น ไม่มีข้อจำกัดห้ามองค์กรใดองค์กรหนึ่งไม่ให้เข้าร่วมโครงการไม่ว่าจะเป็นองค์กรภายในประเทศหรือองค์กรต่างชาติ ดังนั้นองค์กรต่างๆ สามารถขออนุญาตใช้ฉลากได้อย่างเท่าเทียมกัน

1.7 มีการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม โครงการของสหภาพยุโรปนั้น มีการกำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และผู้บริโภคสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ได้ สำหรับโครงการฉลากเขียวของประเทศไทยนั้น เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ประกอบการเพื่อสิ่งแวดล้อมเข้ามาเป็นคณะกรรมการในการกำหนดเกณฑ์ได้ และก็ได้มีการเปิดโอกาสให้ ผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือสมาคมต่างๆ ที่สนใจสามารถเสนอแนะประเภทผลิตภัณฑ์ได้ ซึ่งประเด็นในเรื่องการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่กำหนดในมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ

1.8. มีการแจ้งข้อมูลให้ผู้ซื้อทราบ สำหรับโครงการฉลากเขียวและโครงการฉลากของสหภาพยุโรปนั้น ภายหลังจากที่มีผู้ได้รับอนุญาตให้ฉลากโครงการจะอนุญาตให้นำสัญลักษณ์ไปใช้ได้ และจะมีการตีพิมพ์ว่าผลิตภัณฑ์จำพวกใดที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ฉลาก ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่เป็นการแจ้งข้อมูลให้ผู้ซื้อทราบ

1.9. มีการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับผู้ร้องขอ สำหรับโครงการฉลากเขียวนั้น มีการกำหนดให้สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยและสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งก็จะทำหน้าที่เปรียบเสมือนจุดตอบข้อซักถาม ที่จะตอบข้อซักถามของผู้ที่สนใจให้ได้รับทราบนั่นเอง และสำหรับโครงการฉลากของสหภาพยุโรปก็ได้มีหน่วยงานตรวจสอบทำหน้าที่เป็นจุดตอบข้อซักถามเช่นเดียวกัน

2. ความสอดคล้องของกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของไทยกับสหภาพยุโรป

โครงการของสหภาพยุโรปนั้นได้มีกฎระเบียบ (Regulation) ออกมารองรับการดำเนินโครงการดังกล่าว ถึงแม้ว่าโครงการจะเป็นประเภทสมัครใจและสถานะภาพของกฎระเบียบนั้นไม่บังคับให้ผู้ประกอบการต้องทำตามก็ตาม แต่สำหรับประเทศไทยนี้ไม่ได้มีกฎหมายโดยตรงที่ออกมารองรับการดำเนินโครงการฉลากเขียว ทั้งนี้กฎระเบียบดังกล่าวของสหภาพยุโรปก็ไม่ได้มีการวางหลักถึงการควบคุมการใช้ฉลากของโครงการอย่างเด่นชัด เพียงแต่ถือว่าการอนุญาตให้ใช้ฉลากนั้นต้องทำสัญญา จึงต้องนำกฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญามาใช้ในกรณีที่ไม่ยินยอมให้ใช้ฉลากอีกต่อไปเช่นเดียวกับของไทย ถึงแม้ว่ากฎระเบียบของสหภาพยุโรปไม่ได้มีสภาพบังคับ แต่การกำหนดกฎระเบียบออกมารองรับโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นก็จะเป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกภายในสหภาพยุโรปดำเนินการไปในทางเดียวกัน และเป็นการสร้างความสำเร็จในเรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมให้เกิดแก่ผู้บริโภค อีกทั้งเป็นการแสดงถึงความมุ่งมั่นที่สหภาพยุโรปให้ความสนใจในเรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม สำหรับประเทศไทยนั้นไม่มีกฎหมายฉบับใดที่กล่าวถึงการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมไม่ว่าแบบใดโดยตรงเลยมีแต่เพียงกฎหมายที่มีแนวโน้มว่าสามารถนำมาปรับใช้ได้เท่านั้น

5.2.2 โครงการและกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเปรียบเทียบกับประเทศไทย

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาก็มีโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมอีกทั้งก็มีกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวกับฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม แต่ก็ไม่มีความหมายออกมารองรับโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเหมือนเช่นกับประเทศไทย ทั้งนี้ประเด็นที่จะศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศไทยมีดังต่อไปนี้

1. ความสอดคล้องของโครงการฉลากเขียวและโครงการฉลากของสหรัฐฯเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

1.1 ฉลากมีความเที่ยงตรง สำหรับโครงการฉลากเขียวและโครงการของสหรัฐฯ นั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ามีความเที่ยงตรง เนื่องจากมีการพิจารณาถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์และตลอดจนกระบวนการได้มาซึ่งฉลากนั้นต้องผ่านหน่วยงานหลายหน่วยงาน ทำให้มีกระบวนการพิจารณาที่ละเอียดรอบคอบเหมือนกัน ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกันในหลักการนี้

1.2 ไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้า เมื่อพิจารณาโครงการฉลากเขียวและโครงการของสหรัฐฯ แล้วพบว่า การใช้ฉลากนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ประกอบการ หากผู้ประกอบการรายใดไม่ใช้ฉลากก็ไม่ถูกห้ามมิให้นำสินค้าเข้าสู่ ดังนั้นการมีโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมทั้งฉลากเขียวและฉลากของสหภาพยุโรปจึงไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้าแก่ผู้ประกอบการ

1.2 มีการประเมินทางวิทยาศาสตร์ สำหรับฉลากเขียวและฉลากของสหรัฐฯ นั้นมีหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่จะมาสนับสนุนโดยเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นนั้นจะมีการพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่น้อยกว่า แต่ทั้งนี้สภาวะแวดล้อมภายในแต่ละประเทศย่อมต้องมีความแตกต่างกัน ดังนั้นถึงแม้ว่าเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นนั้นจะพิจารณาถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ก็ตาม แต่ทั้งนี้สภาวะแวดล้อมภายในแต่ละประเทศย่อมต้องมีความแตกต่างกัน ดังนั้นในรายละเอียดของเกณฑ์ที่จะได้มาซึ่งฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย กับสหรัฐฯย่อมต้องมีความแตกต่างกัน อีกทั้งในการกำหนดประเภทผลิตภัณฑ์ที่จะอยู่ภายใต้โครงการนั้นย่อมจะต้องมีความแตกต่างกันตามไปด้วย ซึ่งในเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์ และกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์นี้ในมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 ได้ไม่มีการกำหนดรายละเอียดแต่อย่างใดถึงแม้ว่าเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นนั้นจะพิจารณาถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ก็ตาม แต่ทั้งนี้สภาวะแวดล้อมภายในแต่ละประเทศย่อมต้องมีความแตกต่างกัน ดังนั้นในรายละเอียดของเกณฑ์ที่จะได้มาซึ่งฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย กับสหรัฐฯย่อมต้องมีความแตกต่างกัน อีกทั้งในการกำหนดประเภทผลิตภัณฑ์ที่จะอยู่ภายใต้โครงการนั้นย่อมจะต้องมีความแตกต่างกันตามไปด้วย ซึ่งในเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์ และกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์นี้ในมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 ได้ไม่มีการกำหนดรายละเอียดแต่อย่างใด

1.4. มีการวิเคราะห์ถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ในการกำหนดเกณฑ์ภายใต้โครงการของทั้งสองประเทศนี้ต่างก็คำนึงถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์เป็นสำคัญ โดยในการพิจารณาถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์นี้จะมีองค์กรภายในโครงการมาดำเนินการ ซึ่งการกำหนดเกณฑ์โดยวิเคราะห์ถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ของทั้งสองประเทศนี้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศในชุดอนุกรม ISO 14020

1.5. เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สำหรับโครงการฉลากเขียวนั้นไม่มีข้อจำกัดห้ามมิให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เช่นเดียวกับโครงการของสหรัฐฯ ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกันในประเด็นนี้

1.6. องค์กรต่างๆ มีสิทธิใช้ฉลากอย่างเท่าเทียมกัน สำหรับฉลากเขียวและฉลากของสหรัฐฯ นั้น ไม่มีข้อจำกัดห้ามองค์กรใดองค์กรหนึ่งไม่ให้เข้าร่วมโครงการไม่ว่าจะเป็นองค์กรภายในประเทศหรือองค์กรต่างชาติ ดังนั้นองค์กรต่างๆ สามารถขออนุญาตใช้ฉลากได้อย่างเท่าเทียมกัน

1.7. มีการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม โครงการของสหรัฐฯนั้นมีการกำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และผู้บริโภคสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ได้ สำหรับโครงการฉลากเขียวของประเทศไทยนั้นเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ประกอบการเพื่อสิ่งแวดล้อมเข้ามาเป็นคณะกรรมการในการกำหนดเกณฑ์ได้ และก็ได้มีการเปิดโอกาสให้ ผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือสมาคมต่างๆ ที่สนใจสามารถเสนอแนะประเภทผลิตภัณฑ์ได้ ซึ่งประเด็นในเรื่องการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่กำหนดในมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ

1.8. มีการแจ้งข้อมูลให้ผู้ซื้อทราบ สำหรับโครงการฉลากเขียวและโครงการฉลากของสหรัฐฯนั้น ภายหลังจากที่มีผู้ได้รับอนุญาตใช้ฉลากโครงการจะอนุญาตให้นำสัญลักษณ์ไปใช้ได้ และจะมีการตีพิมพ์ว่าผลิตภัณฑ์จำพวกใดที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ฉลาก ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่เป็นการแจ้งข้อมูลให้ผู้ซื้อทราบ

1.9 มีการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับผู้ร้องขอ สำหรับโครงการฉลากเขียวนั้น มีการกำหนดให้สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยและสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งก็จะทำหน้าที่เปรียบเสมือนจุดตอบข้อซักถาม ที่จะตอบข้อซักถามของผู้ที่สนใจให้ได้รับทราบนั่นเอง และสำหรับโครงการฉลากของสหรัฐฯ นั้นก็ได้มีหน่วยงานตรวจสอบทำหน้าที่เป็นจุดตอบข้อซักถามเช่นเดียวกัน

2. ความสอดคล้องของกฎหมายที่ออกมารองรับโครงการผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของไทยและสหรัฐฯ

ทั้งประเทศสหรัฐฯ และประเทศไทยต่างก็ไม่มีกฎหมายออกมารองรับการดำเนินการโครงการผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต่างจากสหภาพยุโรปที่ได้มีการออกกฎระเบียบขึ้นมารองรับ

3. ความสอดคล้องของแนวทางในการอ้างผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองของไทยและของสหรัฐฯ

ประเทศสหรัฐฯ ได้มีการออกแนวทางในการอ้างคุณสมบัติทางสิ่งแวดล้อมโดย Federal Trade Commission ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ถึงแม้ว่าแนวทางดังกล่าวจะไม่มีสภาพบังคับก็ตาม แต่ทั้งนี้ก็มีประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ไม่เป็นการหลอกลวงผู้บริโภค แต่สำหรับประเทศไทยนั้นไม่ได้มีการกำหนดแนวทางเหมือนเช่นสหรัฐฯ แต่อย่างใด

4. ความสอดคล้องของกฎหมายในการควบคุมการใช้ผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของไทยและของสหรัฐฯ

สำหรับกฎหมายที่ควบคุมการใช้ผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมในกรณีที่มีการดำเนินการโดยองค์กรอิสระนั้นจะเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวกับนิติกรรมสัญญา เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ได้รับอนุญาตนำผลากไปใช้โดยมิชอบ ซึ่งหากผู้ประกอบการใช้ผลากโดยจากสัญญาที่ได้ตกลงกัน องค์กรอิสระนั้นสามารถยกเลิกสัญญาได้ แต่สำหรับผลากผลิตภัณฑ์ที่กล่าวอ้างด้วยตนเองนั้น เกิดขึ้นโดยการอ้างตนเองไม่มีหน่วยงานใดมาดำเนินการให้ใช้ผลาก ซึ่งทั้งประเทศสหรัฐฯ และประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่ควบคุมการใช้ผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมดังกล่าวโดยตรง แต่สามารถนำบทบัญญัติในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคมาปรับใช้ เพื่อมิให้มีการใช้ผลากเพื่อหลอกลวงผู้บริโภคได้ โดยกฎหมายของสหรัฐฯ ที่นำมาใช้ได้คือ Federal Trade Commission Act ใน มาตรา 5 สำหรับกฎหมายของไทยคือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2535

5. ความสอดคล้องของกฎหมายที่บังคับให้มีการจัดทำผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของไทยและสหรัฐฯ

สำหรับประเทศสหรัฐฯ นั้นพบว่ามีกฎหมายบางฉบับที่มีบางมาตราที่บังคับโดยตรงให้ต้องมีการจัดทำผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น Federal Clean Air Act และ กฎหมาย Energy Policy and Conservation Act ซึ่งมีบางมาตราที่กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องมีการจัดทำผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่สำหรับของประเทศไทยนั้นไม่มีกฎหมายที่มีบทบัญญัติโดย

ตรง มีแต่เพียงกฎหมายบางมาตราในบางฉบับที่สามารถนำมาปรับใช้ได้เท่านั้น คือพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

5.2.3 โครงการและกฎหมายของญี่ปุ่นเปรียบเทียบกับประเทศไทย

ประเทศญี่ปุ่นก็มีโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมอีกทั้งก็มีกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวกับฉลากผลิตภัณฑ์ภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม แต่ก็ไม่มีกฎหมายออกมารองรับโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเหมือนเช่นกับประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา แต่ทั้งนี้ก็พบว่ามีข้อแตกต่างกันบางประการ โดยประเด็นที่จะศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศไทยมีดังต่อไปนี้

1. ความสอดคล้องของโครงการฉลากเขียวและโครงการฉลากญี่ปุ่นเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

1.1 ฉลากมีความเที่ยงตรง สำหรับโครงการฉลากเขียวและโครงการของญี่ปุ่นนั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ามีความเที่ยงตรง เนื่องจากมีการพิจารณาถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์และตลอดจนกระบวนการได้มาซึ่งฉลากนั้นต้องผ่านหน่วยงานหลายหน่วยงาน ทำให้มีกระบวนการพิจารณาที่ละเอียดรอบคอบเหมือนกัน ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกันในหลักการนี้

1.2 ไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้า เมื่อพิจารณาโครงการฉลากเขียวและโครงการของญี่ปุ่นแล้วพบว่า การใช้ฉลากนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ประกอบการ หากผู้ประกอบการรายใดไม่ใช้ฉลากก็ไม่ถูกห้ามมิให้นำสินค้าเข้าสู่ ดังนั้นการมีโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมทั้งฉลากเขียวและฉลากของสหภาพยุโรปจึงไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้าแก่ผู้ประกอบการ

1.3 มีการประเมินทางวิทยาศาสตร์ สำหรับฉลากเขียวและฉลากของญี่ปุ่น นั้นมีหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่จะมาสนับสนุนโดยเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมานั้นจะมีการพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่น้อยกว่า ด้วยเหตุที่ว่าสภาวะแวดล้อมภายในแต่ละประเทศย่อมต้องมีความแตกต่างกัน ดังนั้นในรายละเอียดของเกณฑ์ที่จะได้มาซึ่งฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมในโครงการฉลากเขียวกับโครงการ Eco Mark ต้องมีความแตกต่างกัน อีกทั้งในการกำหนดประเภทผลิตภัณฑ์ที่จะอยู่ภายใต้โครงการนั้นย่อมจะต้องมีความแตกต่างกันตามไปด้วย ซึ่งในเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์ และกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์นี้ ในมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 ได้ไม่มีการกำหนดรายละเอียดแต่อย่างใด

1.4. มีการวิเคราะห์ถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ สำหรับในเรื่องการกำหนดเกณฑ์นั้นในโครงการ ฉลากเขียว ตลอดจนโครงการของสหภาพยุโรปและสหรัฐฯ ต่างกำหนดเกณฑ์โดยวิเคราะห์ถึงวงจรชีวิต ผลิตภัณฑ์ แต่ทั้งนี้ในโครงการ Eco Mark ของญี่ปุ่นไม่ได้มีการวิเคราะห์ถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ แต่คำนึงถึง Environmental Lifestyle ซึ่งขัดกับมาตรฐานระหว่างประเทศในชุดอนุกรม ISO 14020 ที่ให้น่วงจรชีวิตผลิตภัณฑ์มาวิเคราะห์ในการกำหนดเกณฑ์ด้วย

1.5. เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สำหรับโครงการฉลากเขียวนั้นไม่มีข้อจำกัดห้ามมิให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เช่นเดียวกับโครงการของญี่ปุ่น ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกันในประเด็นนี้

1.6. องค์กรต่างๆ มีสิทธิใช้ฉลากอย่างเท่าเทียมกัน สำหรับฉลากเขียวและฉลากของญี่ปุ่นนั้นไม่มีข้อจำกัดห้ามองค์กรใดองค์กรหนึ่งไม่ให้เข้าร่วมโครงการไม่ว่าจะเป็นองค์กรภายในประเทศหรือองค์กรต่างชาติ ดังนั้นองค์กรต่างๆ สามารถขออนุญาตใช้ฉลากได้อย่างเท่าเทียมกัน

1.7. มีการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม โครงการของญี่ปุ่นนั้นได้มีการกำหนดตัวแทนจากภาครัฐ กลุ่มผู้บริโภค และองค์กรต่างๆ เข้ามาเป็นคณะกรรมการส่งเสริมโครงการ Eco Mark ซึ่งทำหน้าที่ในการพิจารณาประเภทผลิตภัณฑ์ที่จะเข้าร่วมโครงการ ตลอดจนกำหนดเกณฑ์ของประเภทผลิตภัณฑ์ การให้บุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นคณะกรรมการนี้ถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนรวมในโครงการอย่างหนึ่ง สำหรับโครงการฉลากเขียวของประเทศไทยนั้นเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมเข้ามาเป็นคณะกรรมการในการกำหนดเกณฑ์ได้ และก็ได้มีการเปิดโอกาสให้ ผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือสมาคมต่างๆ ที่สนใจสามารถเสนอแนะประเภทผลิตภัณฑ์ได้ ซึ่งประเด็นในเรื่องการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่กำหนดในมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ

1.8. มีการแจ้งข้อมูลให้ผู้ซื้อทราบ สำหรับโครงการฉลากเขียวและโครงการฉลากของญี่ปุ่นนั้นภายหลังที่มีผู้ได้รับอนุญาตใช้ฉลากโครงการจะอนุญาตให้นำสัญลักษณ์ไปใช้ได้ และจะมีการตีพิมพ์ว่าผลิตภัณฑ์จำพวกใดที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ฉลาก ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่เป็นการแจ้งข้อมูลให้ผู้ซื้อทราบ

1.9. มีการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับผู้ร้องขอ สำหรับโครงการฉลากเขียวนั้น มีการกำหนดให้สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยและสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งก็จะทำหน้าที่เปรียบเสมือนจุดตอบข้อซักถาม ที่จะตอบข้อซักถามของผู้ที่สนใจที่ได้รับทราบนั่นเอง และสำหรับโครงการฉลากของญี่ปุ่นนั้นก็ให้มีเลขาธิการโครงการทำหน้าที่เป็นจุดตอบข้อซักถามเช่นเดียวกัน

2. ความสอดคล้องของกฎหมายที่ออกมารองรับโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของไทยกับญี่ปุ่น

โครงการของญี่ปุ่นไม่ได้มีกฎหมายออกมารองรับโครงการ Eco Mark เหมือนกับโครงการฉลากเขียว และโครงการ Green Seal ของสหรัฐฯ ซึ่งต่างจากโครงการของสหภาพยุโรปที่มีกฎหมายออกมารองรับการดำเนินการโครงการ

3. ความสอดคล้องของกฎหมายที่ควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของไทยกับญี่ปุ่น

สำหรับโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม Eco Mark นั้นเหมือนกับโครงการต่างๆ ที่ผู้ประกอบการต้องทำสัญญากับผู้ดำเนินโครงการ ซึ่งกฎหมายที่จะเข้ามาควบคุมผู้ใช้ฉลากนั้นจะเป็นไปตามกฎหมายนิติกรรมสัญญา แต่สำหรับฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมประเภทอื่นๆ ที่มีได้ดำเนินการโดยองค์กรอิสระนั้นทั้งประเทศไทยและญี่ปุ่นต่างก็ไม่มีกฎหมายโดยตรงที่นำมาบังคับใช้ในการควบคุมการใช้ฉลากเพื่อป้องกันการนำฉลากไปใช้อย่างหลอกลวงผู้บริโภค แต่สามารถนำบทบัญญัติในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคมาปรับใช้ เพื่อมิให้มีการใช้ฉลากเพื่อหลอกลวงผู้บริโภคได้ โดยกฎหมายของญี่ปุ่นที่นำมาใช้ได้คือ The Against Premium and Misleading Representations Act สำหรับกฎหมายของไทยคือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2535

4. กฎหมายที่บังคับให้มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม กฎหมายในการบังคับให้จัดทำฉลากทั้งของประเทศไทยและญี่ปุ่นนั้น จากการศึกษาพบว่าไม่มีกฎหมายที่มีบทบัญญัติโดยตรง มีแต่เพียงกฎหมายสามารถนำมาปรับใช้ได้ โดยกฎหมายของญี่ปุ่นที่มีบทบัญญัติที่นำมาปรับใช้ในการบังคับให้มีการจัดทำฉลากคือ กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) นั้นเอง แต่ทั้งนี้กฎหมายของญี่ปุ่นบางฉบับก็ได้มีบทบัญญัติโดยตรงในการส่งเสริมให้มีการจัดทำฉลาก Recycle แต่ของไทยไม่มีบทบัญญัติในการส่งเสริมให้มีการจัดทำโดยตรง มีแต่เพียงกฎหมายที่มีแนวโน้มว่าสามารถนำมาปรับใช้ในการส่งเสริมให้มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 12: ตารางเปรียบเทียบโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ
กับมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14000

มาตรฐาน ISO14000	โครงการ EU	Green Seal	Eco Mark	ฉลากเขียว
1. ฉลากมีความเที่ยงตรง	*	*	*	*
2. ไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้า โดยปฏิบัติตาม TBT	*	*	*	*
3. มีการประเมินทางวิทยาศาสตร์	*	*	*	*
4. พิจารณาถึง LCA	*	*	---	*
5. เกณฑ์ที่กำหนดไม่จำกัดการพัฒนา ผลิตภัณฑ์	*	*	*	*
6. องค์กรต่างๆ มีโอกาสใช้ฉลาก อย่างเท่าเทียมกัน	*	*	*	*
7. มีการเปิดโอกาสให้เข้า มามีส่วนร่วม	*	*	*	*
8. หน่วยงานขออนุญาตมีการแจ้ง ข้อมูลให้ผู้ขอทราบ	*	*	*	*
9. มีการจัดเตรียมข้อมูลให้ผู้ต้อง การทราบ	*	*	*	*

หมายเหตุ : เครื่องหมาย * หมายถึงโครงการดังกล่าวมีการปฏิบัติเช่นนั้น

5.3 แนวทางในการพัฒนากฎหมายในเรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

การใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของไทยในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นฉลากที่รับรองโดยองค์กรอิสระ ฉลากที่กล่าวอ้างตนเอง ฉลากที่บอกรายละเอียดนั้น การนำมาใช้จะเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ประกอบการเอง ซึ่งกฎหมายโดยตรงที่เกี่ยวกับการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมก็ยังไม่มีความหมายใด ถึงแม้ว่าในมาตรฐานระหว่างประเทศ ISO 14020 มิได้มีการกำหนดให้เรื่องดังกล่าวต้องมีกฎหมายมารองรับ แต่ทั้งนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ของไทยยังไม่ค่อยให้ความสนใจกับเรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควรนัก ซึ่งการมีฉลากกำกับอยู่บนสินค้าย่อมให้ประโยชน์แก่ผู้ประกอบการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นการใช้มาตรการทางกฎหมายจึงเป็นส่วนที่สำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการหันมาจัดทำฉลากกันมากขึ้น ซึ่งมาตรการทางกฎหมายนี้อาจจะเป็นมาตรการทางกฎหมายประเภทบังคับหรือสมัครใจ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่ากฎหมายบางฉบับที่สามารถนำมาปรับใช้ในเรื่องการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งมีทั้งบทบัญญัติของกฎหมายที่สามารถนำไปใช้โดยบังคับให้ผู้ประกอบการต้องมีการจัดทำฉลาก และบทบัญญัติที่จะส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหันมาจัดทำฉลากโดยสมัครใจ โดยกฎหมายดังกล่าวนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายในเรื่องการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้

5.3.1 แนวทางในการพัฒนากฎหมายแบบบังคับ

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายที่สามารถปรับใช้โดยบังคับให้ผู้ประกอบการต้องมีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม คือ

- พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ในมาตรา 32
- พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ในมาตรา 17

1. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

สำหรับในพระราชบัญญัติโรงงานนั้น บทบัญญัติที่เปิดช่องให้มีการพัฒนากฎหมายในเรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นปรากฏอยู่ในมาตรา 32 (3) โดยกำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะกำหนดชนิด หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในโรงงานที่จะให้ตั้งหรือขยาย เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งหมายความว่ารัฐมนตรีสามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา 32 (3) นี้ที่จะกำหนดให้โรงงานที่จะให้ตั้งหรือขยายนั้นผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม โดยเป็นการบังคับทางอ้อมที่จะให้เกิดการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกำกับบนสินค้าที่จะผลิตในโรงงานที่จะตั้งหรือขยายได้

ในกรณีมีการกำหนดให้โรงงานบางประเภทต้องมีการผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 32 (3) นั้นถ้าผู้ประกอบการรายใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมายโรงงานก็ได้มีการกำหนดบทลงโทษไว้ ดังนั้นถ้ามีการพัฒนากฎหมายโรงงานโดยกำหนดประเภทของสินค้าที่ผู้ประกอบการต้องผลิตให้ครอบคลุมถึงสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะเป็นฉลากที่รับรองโดยองค์กรอิสระหรือฉลากเขียว หรือฉลากที่รับรองด้วยตนเอง หรือฉลากที่บอกรายละเอียดด้วยแล้ว ฉลากที่เกิดขึ้นภายใต้กฎหมายนี้จะเป็นฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมประเภทบังคับสำหรับข้อจำกัดบางประการในการพัฒนากฎหมายโรงงานเพื่อให้มีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม นั้นพบว่า โรงงานที่จะถูกบังคับให้ใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้นั้นเป็นโรงงานที่จะขออนุญาตตั้งหรือขยายเท่านั้น แต่ไม่ได้หมายความรวมถึงโรงงานที่ได้มีการดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว

แนวทางการพัฒนากฎหมายโดยบังคับให้ต้องมีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้น โดยบทบัญญัติของพระราชบัญญัติโรงงานถือได้ว่าเป็นฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมประเภทบังคับ โดยผู้ประกอบการที่มีหน้าที่ภายใต้กฎหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งถ้าหากไม่ทำตามแล้วย่อมถือได้ว่ากระทำการโดยขัดต่อกฎหมาย ซึ่งอาจจะถูกลงโทษได้ แต่ทั้งนี้ในทางปฏิบัติแล้วการบังคับเช่นนี้อาจจะไม่สามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากการที่จะผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้นั้นจำเป็นต้องมีการประกอบกิจการโรงงานเสียก่อน ดังนั้นถ้าหากไม่มีการอนุญาตให้ตั้งโรงงานแล้วก็ย่อมไม่สามารถผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้

2. พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

สำหรับแนวทางการพัฒนากฎหมายแบบบังคับโดยอาศัยกฎหมายฉบับนี้นั้นจะกระทำโดยอาศัยที่ได้กำหนดให้มีมาตรฐานแบบบังคับเพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดแก่ประชาชนหรือกิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศ

แต่ทั้งนี้ในทางปฏิบัติแล้วอาจจะประสบกับปัญหาได้ คือ ฉลากเขียวนั้นเป็นโครงการสมัครใจ แต่ในกรณีที่จะทำให้เป็นมาตรฐานบังคับนั้นจะต้องนำเรื่องฉลากเขียวเข้ามาเป็น มอก. เสียก่อน และในกรณีที่บังคับให้ฉลากเขียวเป็นมาตรฐานบังคับนั้นย่อมขัดกับหลักการของโครงการฉลากเขียวซึ่งเป็นโครงการสมัครใจก็เป็นได้ ดังนั้นการกำหนดให้ฉลากเขียวเป็นมาตรฐานบังคับนั้นอาจจะเป็นแนวทางที่ไม่เหมาะสมนัก และในกรณีที่มีการบังคับนั้นจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรฐานดังกล่าวกับผู้ประกอบการทุกราย ไม่ว่าจะเป็นรายใหญ่หรือรายย่อย ตลอดจนต้องนำมาใช้กับสินค้าที่จะนำเข้าสู่ประเทศ ดังนั้นการกำหนดมาตรฐานฉลากเขียวให้เป็นมาตรฐานบังคับนั้นอาจจะทำให้เกิดข้อยุ่งยากทางการค้าได้

สำหรับมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 นั้นเป็นมาตรฐานประเภทสมัครใจ (Voluntary) ไม่บังคับให้ผู้ประกอบการรายใดต้องใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นถ้าหากมีการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวกับฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม โดยบังคับให้ผู้ประกอบการต้องใช้ฉลากแล้ว ย่อมไม่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศได้ อีกทั้งถ้าหากมีการบังคับแล้วสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้ประกอบการ ซึ่งผู้ประกอบการบางรายเท่านั้นที่จะสามารถปฏิบัติตามได้เพราะจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเทคโนโลยีซึ่งจะทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ซึ่งถ้าหากจะบังคับให้ผู้ประกอบการต้องใช้ฉลากแล้วภาครัฐจำเป็นต้องหาแนวทาง หรือมาตรการใดๆ ขึ้นมารองรับหรือช่วยภาคเอกชนในด้านเทคโนโลยีในส่วนนี้ด้วย เมื่อพิจารณาแล้วการพัฒนากฎหมายในเรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม โดยมีมาตรการทางกฎหมายแบบบังคับนั้นไม่เหมาะสมเท่าที่ควรนัก การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหันมาผลิตสินค้าและใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองน่าจะเป็นวิธีที่เหมาะสมมากกว่า อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางของมาตรฐานระหว่างประเทศชุด ISO 14020 อีกด้วย

5.3.2 แนวทางในการพัฒนากฎหมายแบบสมัครใจ

การพัฒนากฎหมายโดยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหันมาใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นด้วยความสมัครใจ จะเป็นสิ่งที่สามารถผลักดันหรือจูงใจให้ผู้ประกอบการสนใจที่จะปรับปรุงสินค้าตนเองให้กระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยลง จากการศึกษาพบว่ามีกฎหมายอยู่หลายฉบับที่มีมาตรการส่งเสริมสำหรับกิจการที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมาตรการที่มีส่วนช่วยเป็นแรงผลักดันให้ผู้ประกอบการมีการใช้ฉลากนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น มาตรการส่งเสริม (Incentive) และมาตรการที่ช่วยผ่อนปรนในเรื่องระเบียบปฏิบัติ (Disincentive)

ก. มาตรการส่งเสริม (Incentive) มาตรการส่งเสริมนี้เช่น มาตรการทางด้านภาษีอากร มาตรการส่งเสริมการลงทุนสำหรับกิจการที่มีการผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีปรากฏอยู่ในกฎหมายฉบับต่างๆ ดังนี้

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในมาตรา 23 และมาตรา 94
- พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ในมาตรา 4 (8), 25 และ 40
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ในมาตรา 16 และ มาตรา 19
- พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ในมาตรา 15

โดยมาตรการในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมด้วยความสมัครใจนี้ ในกฎหมายดังกล่าวไม่ได้มีการจำกัดว่าจะต้องเป็นฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

ประเภทใด อาจจะเป็นประเภทที่รับรองโดยองค์กรอิสระหรือฉลากเขียว ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่รับรองด้วยตนเอง และฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่บอกรายละเอียดมีดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2541 เป็นกฎหมายที่วางหลักส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่วนราชการใช้พัสดุที่ผลิตในประเทศและกิจการของคนไทย โดยได้มีการวางหลักให้ราชการดำเนินการซื้อและจ้างในข้อ 16 ทั้งนี้การปรับปรุงระเบียบสำนักนายกฯ เพื่อให้หน่วยราชการของพิจารณาในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยคำนึงถึงผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม หรือฉลากเขียวนั้นจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ประกอบการหันมาใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ประเทศต่างๆ เช่นสหรัฐอเมริกา นั้น การจัดซื้อจัดจ้างโดยภาครัฐได้มีการคำนึงถึงวัสดุที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยด้วย

2. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ไม่ได้มีบทบัญญัติใดสามารถที่จะนำมาเป็นแนวทางในการบังคับให้ผู้ประกอบการต้องมีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกำกับอยู่บนผลิตภัณฑ์ แต่ทั้งนี้ในกฎหมายได้มีการบัญญัติถึงมาตรการส่งเสริมแก่ผู้ประกอบการให้หันมาสนใจการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ซึ่งมาตรการส่งเสริมดังกล่าวนั้นสามารถเป็นแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมไปถึงการส่งเสริมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้ โดยมาตรการส่งเสริมที่ปรากฏในมาตรา 94 แห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงความจำเป็นทางเศรษฐกิจ การเงิน และการลงทุนของผู้ยื่นขอรับการส่งเสริมแต่ละราย โดยการส่งเสริมหรือมาตรการจูงใจ (Incentive) ที่จะปรากฏในพระราชบัญญัตินี้ประกอบไปด้วย

1. มาตรการด้านการช่วยอุดหนุน ในพระราชบัญญัติได้มีการกำหนดให้จัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากวัตถุประสงค์ของกองทุนได้มีการดำเนินการเพื่อช่วยอุดหนุนผู้ประกอบการที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งผู้ประกอบการดังกล่าวสามารถขอเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมเห็นสมควรและโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามมาตรา 23 (4)

2. มาตรการด้านการส่งเสริมการลงทุน โดยในมาตรา 23 (3) ได้กำหนดให้ผู้ประกอบการสามารถขอกู้ยืมเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อมในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ เพื่อนำไปจัดระบบ และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้โรงงานตนสามารถผลิตสินค้าให้ได้มาซึ่งฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และสามารถขอรับ

อนุญาตนำผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศเข้ามาทำงานเกี่ยวกับการจัดระบบบำบัดของเสีย ไม่ว่าผู้ขอรับการส่งเสริมนี้จะมีหน้าที่ต้องจัดให้มีระบบบำบัดดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม ตามมาตรา 94 (2)

3. มาตรการด้านภาษีอากร ผู้ประกอบการสามารถขอรับความช่วยเหลือด้านอากรขาเข้าสำหรับการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือวัสดุที่จำเป็นซึ่งไม่สามารถจัดหาได้ภายในราชอาณาจักร ตามมาตรา 94 (1) เพื่อนำอุปกรณ์เหล่านั้นมาใช้ในการจัดท่าระบบบำบัดของเสีย ไม่ว่าผู้ขอรับการส่งเสริมนี้จะมีหน้าที่ต้องจัดให้มีระบบบำบัดดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม

ดังนั้นในกรณีที่มีการพัฒนาพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ให้ครอบคลุมถึงการส่งเสริมกิจการที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีให้รวมถึงกิจการที่มีการผลิตสินค้าที่มีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมด้วยย่อมมีความเป็นไปได้โดยอาศัยดุลพินิจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมที่มีอำนาจตามมาตรา 94 นั้นเอง เนื่องจากการผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้นั้นต้องมีการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงงานประกอบการที่ดีก่อนด้วยถึงจะอ้างฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้ ไม่ว่าจะเป็นฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมประเภทที่รับรองโดยองค์กรอิสระ ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่รับรองด้วยตนเอง และฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่บอกรายละเอียด กิจการที่มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมก็สามารถขอรับการส่งเสริมได้ตามกฎหมายนี้ ซึ่งการส่งเสริมดังกล่าวนี้เป็นมาตรการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น

3. พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

ในพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานนั้นก็ได้มีการบัญญัติให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานควบคุมตามกฎหมายนี้ต้องมีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกำกับอยู่บนสินค้าว่ามีส่วนช่วยอนุรักษ์พลังงาน แต่ทั้งนี้ก็ได้มีการกำหนดถึงมาตรการส่งเสริมหรือมาตรการจูงใจ (Incentive) สำหรับโรงงานที่มีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานเพื่อให้โรงงานหันมาอนุรักษ์พลังงานกันมากขึ้น ซึ่งการอนุรักษ์พลังงานนี้ทำให้ผลกระทบในการผลิตสินค้าที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อมน้อยลงทางหนึ่ง และการลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในการผลิตสินค้านั้นเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่จะทำให้ได้มาซึ่งฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นฉลากประเภทใดก็ตาม ดังนั้นมาตรการส่งเสริมในกฎหมายนี้จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนากฎหมายส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ทั้งนี้มาตรการส่งเสริมในกฎหมายนี้เป็นไปตามดุลพินิจคณะกรรมการกองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งสามารถให้การพิจารณาว่าโรงงานใดมีความเหมาะสมที่จะได้รับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ได้ โดยโรงงานนั้นจะต้องจัดให้มีการอนุรักษ์พลังงานรวมทั้งมีเครื่องจักรอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุที่จะเป็นเพื่อ

การอนุรักษ์พลังงาน หรือผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงหรือวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน มีสิทธิ์ที่จะขอรับการส่งเสริมซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 40 โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น

1. การขอรับยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษ ค่าธรรมเนียมพิเศษนี้เป็นค่าธรรมเนียมพิเศษการใช้ไฟฟ้าตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 42
2. ขอรับเงินช่วยเหลือหรือเงินอุดหนุนจากกองทุนตามมาตรา 25 ซึ่ง โดยมาตรการช่วยอุดหนุนนี้จะเป็นเงินหมุนเวียน เงินช่วยเหลือ หรือเงินอุดหนุนแก่เอกชนสำหรับการลงทุนและดำเนินการในการอนุรักษ์พลังงานหรือการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน (มาตรา 25 (2)) และเป็นเงินช่วยเหลือหรือเงินอุดหนุนให้แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา หรือองค์กรเอกชนในเรื่องอาทิเช่น โครงการด้านการอนุรักษ์พลังงานหรือโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน, การค้นคว้า วิจัย การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา การส่งเสริมและการอนุรักษ์พลังงาน การป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงานและเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนพลังงาน (มาตรา 25 (3)) เป็นต้น

ในการขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือตามมาตรา 40 ผู้ประกอบการเจ้าของโรงงานไม่ว่าจะเป็นโรงงานควบคุมตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่รายใด หากต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือให้ยื่นคำร้องขอต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และในการพิจารณาของคณะกรรมการกองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานให้พิจารณาโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ซึ่งในมาตรา 4 (8) ได้กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ที่จะกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการให้การส่งเสริมและช่วยเหลือแก่โรงงาน อาคาร ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง และผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน ทั้งนี้ในกรณีนี้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติสามารถที่จะกำหนดเงื่อนไขในการส่งเสริมโดยให้คำนึงถึงโรงงานที่ได้มีการผลิตสินค้าที่มีหลากหลายผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมด้วยก็ได้

แต่ทั้งนี้การขอความช่วยเหลือโดยขอรับเงินอุดหนุนจากกองทุนอนุรักษ์พลังงานนี้ ในมาตรา 26 ได้กำหนดว่าองค์กรที่จะขอรับการส่งเสริมตามมาตรา 25 (3) ได้ต้องปรากฏว่าเป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยหรือต่างประเทศที่มีกิจกรรมโดยตรงกับการอนุรักษ์พลังงาน การป้องกันและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงานและมีได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือมุ่งค้าขาย ดังนั้นหากผู้ประกอบการรายใดที่มุ่งค้ากำไรจะขอรับเงินช่วยเหลือจากกองทุนตามมาตรา 25 (3) ซึ่งได้แก่การขอเงินอุดหนุนเพื่อดำเนินโครงการด้านการอนุรักษ์พลังงานหรือโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกัน และ

แก้ไขปัญหาล้างแวล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน, การค้นคว้า วิจัย การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา การส่งเสริมและการอนุรักษ์พลังงาน การป้องกันแก้ไขปัญหาล้างแวล้อมจากการอนุรักษ์พลังงานและเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนพลังงาน ย่อมไม่สามารถทำได้ ดังนั้นมาตรการส่งเสริมตามกฎหมายนี้ที่พอจะเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหันมาผลิตสินค้าที่มีผลผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นนั้น คงจะนำมาตรการการชอรับยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษตามพระราชบัญญัติในมาตรา 40 และขอรับเงินช่วยเหลือทุนตามมาตรา 25 (2) เท่านั้น

ดังนั้นแนวทางในการพัฒนากฎหมายโดยให้โรงงานหันมาผลิตสินค้าที่มีผลผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้นโดยอาศัยกฎหมายฉบับนี้ก็คือ การอาศัยมาตรา 4 (8) ที่ได้ให้อำนาจคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติที่จะกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการให้การส่งเสริมแก่โรงงานอาคาร ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง และผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน สำหรับข้อจำกัดในการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้คือ ผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่อาจจะได้รับการส่งเสริมนั้นก็คือผลากที่บ่งบอกว่าผลิตภัณฑ์มีส่วนช่วยอนุรักษ์พลังงานเท่านั้น

3. พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

สำหรับแนวทางการพัฒนากฎหมายในเรื่องผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายฉบับนี้ นั้นในพระราชบัญญัติได้มีการวางหลักถึงมาตรการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งสามารถที่จะอาศัยอำนาจและดุลพินิจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 16 พัฒนากฎหมายให้การส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีการผลิตสินค้าที่มีผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้ ไม่ว่าจะเป็นผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมประเภทที่รับรองโดยองค์การอิสระ รับรองตนเอง หรือ ผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่บอกรายละเอียด โดยในมาตรา 16 ได้บัญญัติให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่จะให้การส่งเสริมแก่กิจการใด หรือกำหนดเงื่อนไขในการให้การส่งเสริมการลงทุนไว้ด้วยก็ได้ ซึ่งทั้งนี้ในมาตรา 19 ก็ได้บัญญัติว่าโครงการที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะให้การส่งเสริมนั้นต้องมีมาตรการอันสมควรที่จะป้องกันและควบคุมมิให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนั้นคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะสามารถที่จะอาศัยอำนาจตามมาตรา 16 ที่จะให้การส่งเสริมแก่กิจการที่ผลิตสินค้าที่มีผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้ และการส่งเสริมนี้จะทำให้ผู้ผลิตหันมาผลิตสินค้าที่มีผลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นผลากประเภทใดก็ตาม โดยมาตรการส่งเสริมที่จะได้รับตามพระราชบัญญัตินี้จะประกอบไปด้วย

1. มาตรการส่งเสริมการลงทุน โดยมาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ปรากฏในพระราชบัญญัติฉบับนั้นประกอบไปด้วย สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับคนเข้าเมือง, สิทธิประโยชน์ในการทำงานของคนต่างด้าว, สิทธิประโยชน์ในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน

2. มาตรการทางด้านภาษี โดยมาตรการทางด้านภาษีที่ปรากฏในพระราชบัญญัติฉบับนั้นประกอบไปด้วย สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้นิติบุคคล (มาตรา 31), สิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากร (มาตรา 28, 29, 30 และ 36(1)), สิทธิประโยชน์ทางภาษีการค้า (มาตรา 28, 36 (1) 28 วรรค 2, 36 (3), 30 และ 35 (1)) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ในกรณีที่มีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการที่มีการใช้ผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศสามารถขอรับการส่งเสริมการลงทุนได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประกอบการที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนว่าสมควรควรได้รับการส่งเสริมมีสิทธิที่จะได้รับการส่งเสริมจากมาตรการดังกล่าวที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งทั้งนี้การที่จะได้รับการส่งเสริมการลงทุนหรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้ในกฎหมายก็ไม่ได้มีการบัญญัติโดยตรงว่ากิจการจำพวกใดโดยเฉพาะที่จะได้รับการส่งเสริมการลงทุน ดังนั้นผู้ประกอบการที่มีผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมอาจเป็นกิจการหนึ่งที่จะได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายฉบับนี้ได้ การกำหนดเงื่อนไขว่าต้องเป็นผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมประเภทใดและต้องสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 16 ของพระราชบัญญัตินี้

4. พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511.

พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ ในมาตรา 15 ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมสามารถกำหนดมาตรฐานเพื่อประโยชน์ในการส่งออกได้ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนากฎหมายในเรื่องการจัดทำผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถอาศัยบทบัญญัติในกฎหมายนี้ โดยกำหนดให้เรื่องผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้เช่นเดียวกับมาตรฐานที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบการตรวจประเมินสิ่งแวดล้อมดังที่ได้มีการกำหนดขึ้นมาแล้ว ซึ่งในการอาศัยอำนาจตามมาตรา 15 ในกรณีที่กำหนดผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมให้เป็นเรื่องของมาตรฐานนั้น ก็สามารถกำหนดให้ผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมทั้งสามประเภทอันได้แก่ ผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่รับรองโดยองค์การอิสระ, ผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่รับรองด้วยตนเอง และผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่บอกรายละเอียด ดังนั้นแนวทางหนึ่งในการพัฒนากฎหมายให้มีการใช้ผลจากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นก็สา

มาดกำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นมาตรฐานภายในประเทศได้ ซึ่งหากมีการอาศัยอำนาจตามมาตรา 15 นี้ กำหนดให้เรื่องฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นมาตรฐานภายในประเทศแล้ว ในกฎหมายดังกล่าวก็ไม่ได้มีบทบังคับให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามทุกราย ทั้งนี้ผู้ประกอบการที่สนใจสามารถยื่นคำขอใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานได้ด้วยความสมัครใจ แต่ในกฎหมายฉบับนี้ก็ไม่ได้มีการกำหนดถึงมาตรการจูงใจ (Incentive) เพื่อให้ผู้ประกอบการสนใจที่จะมีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม แต่ทั้งนี้การกำหนดให้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมประเภทใดก็ตามเป็นมาตรฐานภายในประเทศจะส่งผลดีต่อทั้งผู้ประกอบการที่ต้องการปฏิบัติ และผู้บริโภคเพื่อมิให้เกิดการสับสนในการใช้ฉลากของผู้ประกอบการนั่นเอง

แนวทางในการพัฒนากฎหมายให้มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยมาตรการสมัครใจที่ปรากฏในกฎหมายดังกล่าวข้างต้นนั้น ในกฎหมายบางฉบับได้มีการกำหนดถึงมาตรการจูงใจ (Incentive) ไว้ในกฎหมายซึ่งจะเป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหันมาผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น และแนวทางในการพัฒนากฎหมายโดยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการจัดทำฉลากด้วยความสมัครใจนั้นเป็นมาตรการที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศมากกว่าแนวทางในการพัฒนากฎหมายแบบบังคับ แต่ทั้งนี้ในมาตรการส่งเสริมนั้นก็มิได้มีบทบัญญัติโดยตรงที่จะนำมาใช้เกี่ยวกับฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมแต่ก็สามารถเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำมาปรับใช้ได้ ซึ่งผู้ประกอบการจะได้รับประโยชน์ทั้งในส่วนการประกอบการและการจำหน่ายสินค้า เพราะหากมีฉลากแล้วนอกจากจะได้รับการส่งเสริมจากมาตรการที่กฎหมายได้กำหนดไว้แล้ว ยังจะส่งผลดีในด้านการส่งออกที่จะเป็นที่ยอมรับจากทั้งประเทศคู่ค้าและผู้บริโภคมากขึ้นด้วย ดังนั้นแนวทางในการพัฒนากฎหมายให้มีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถนำกฎหมายดังกล่าวมาได้อย่างเพียงพอ โดยวิธีนำมาปรับใช้ในกฎหมายดังกล่าวได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด

ข. มาตรการที่ช่วยผ่อนปรนในเรื่องระเบียบปฏิบัติ (Disincentive)

สำหรับมาตรการที่ช่วยผ่อนปรนในเรื่องระเบียบปฏิบัติ (Disincentive) ถือได้ว่าเป็นมาตรการหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยจูงใจให้ผู้ประกอบการหันมาผลิตสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น ถึงแม้ว่ามาตรการดังกล่าวจะไม่ใช้การส่งเสริมในรูปของตัวเงินก็ตาม มาตรการที่ช่วยผ่อนปรนในเรื่องระเบียบปฏิบัติ (Disincentive) นี้ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 โดยในพระราชบัญญัติโรงงานนั้นได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของโรงงานที่ต้องให้เจ้าพนักงานตรวจสอบมลพิษเข้าไปตรวจสอบภายในโรง

งาน โดยมาตรการผ่อนปรนนี้เรียกว่า มาตรการ "Disincentive" ซึ่งมาตรการ Disincentive สามารถนำมาปรับใช้เพื่อให้โรงงานปรับปรุงกระบวนการผลิตภายในโรงงานให้ดีขึ้น ซึ่งการปรับปรุงกระบวนการให้ดีขึ้นนั้น อาจจะเป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้โรงงานนั้นๆ สามารถยื่นแสดงเจตจำนงที่จะได้ขออนุญาตใช้มาตรฐานระหว่างประเทศในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 14001-2539 ได้ ซึ่งเมื่อโรงงานนั้นๆ ได้รับมาตรฐานระหว่างประเทศ มอก. 14001-2539 แล้วอาจจะนำมาปรับใช้ในการพิจารณาให้ผลิตภัณฑ์ของโรงงานนั้นๆ ได้รับฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้สะดวกขึ้น

ในกรณีที่โรงงานที่ผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถพิจารณาได้ว่าโรงงานนั้นจะต้องผ่านกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมในการผลิตสินค้าที่ดีมาในระดับหนึ่งจึงสามารถใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้ เพราะการจะใช้ฉลากได้จะต้องมีการวิเคราะห์วงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะฉลากที่รับรองโดยองค์กรอิสระ ซึ่งการจัดการระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีนั้นย่อมเป็นแนวปฏิบัติหนึ่งที่ทำให้เจ้าพนักงานผ่อนปรนในเรื่องการเข้าไปตรวจสอบระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงงาน นอกจากการการผ่อนปรนในเรื่องการตรวจสอบระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงงานแล้วแนวปฏิบัติอีกเรื่องหนึ่งก็คือการขอใบอนุญาต ซึ่งผู้ประกอบการกิจการที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมหากได้รับความสะดวกในเรื่องการขอใบอนุญาตแล้ว มาตรการ Disincentive ในเรื่องการผ่อนปรนนี้เป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่จะจูงใจให้ผู้ประกอบการโรงงานหันมาผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์มากขึ้น

สำหรับข้อจำกัดบางประการของการนำแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรการ Disincentive นี้มาใช้เพื่อให้โรงงานมีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นก็คือ ฉลากที่จะได้รับการผ่อนปรนนั้นจะเป็นโรงงานที่ผลิตฉลากที่ดำเนินโดยองค์กรอิสระ ซึ่งในที่นี้คือฉลากเขียวเท่านั้น และเป็นโรงงานที่ผลิตสินค้าที่เป็นประเภทผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้โครงการฉลากเขียวเท่านั้น เหตุที่จำกัดเฉพาะฉลากเขียวนั้นก็ด้วยเหตุผลที่ว่าฉลากประเภทนี้ได้มีการกำหนดเกณฑ์โดยมีการวิเคราะห์ถึงวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (LCA) ซึ่งต่างจากฉลากประเภทอื่นๆ เช่นฉลากประเภทที่กล่าวอ้างตนเอง ประเภทฉลากประหยัดพลังงาน เพราะไม่ได้มีการวิเคราะห์ถึง LCA เหมือนเช่นโครงการฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินโดยองค์กรอิสระ

5.3.3 การควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

เมื่อมีการพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมแล้วก็จะเป็นต้องมีมาตรการควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมทั้งประเภทที่รับรองโดยองค์กรอิสระหรือฉลากเขียว ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่รับรองตนเอง และฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่บอกรายละเอียด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่จะเข้ามาควบคุมแล้วพบว่ามีมาตรการที่เพียง

พอในการควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมทั้งสามจำพวกนั้นอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องมีการตรากฎหมายเพื่อควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมขึ้นมาใหม่ ซึ่งกฎหมายที่จะเข้ามาควบคุมฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นคือ

- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ในมาตรา 27
- พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2535 ในมาตรา 108 และ 109

1. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นถือได้ว่าเป็นการโฆษณาอย่างหนึ่ง ถ้าหากมีการใช้ไม่ตรงต่อความเป็นจริง หรือหลอกลวงผู้บริโภคแล้ว พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคจะเป็นกฎหมายที่เข้ามาควบคุมการใช้ฉลากให้เกิดความเที่ยงตรง ซึ่งถ้าหากคณะกรรมการโฆษณา ซึ่งเป็นคณะกรรมการเฉพาะที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พบว่ามีการใช้ฉลากโดยหลอกลวงผู้บริโภคแล้ว คณะกรรมการมีอำนาจตามมาตรา 27 ที่จะสั่งให้แก้ไขข้อความหรือวิธีการในการโฆษณาไม่เหมาะสม หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดหรือไม่ชัดเจน ห้ามใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏ ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการนั้น รวมทั้งให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นแล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนดได้ แต่ทั้งนี้ในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้มีการกำหนดถึงค่าเสียหายในกรณีที่ผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์โดยมิชอบของผู้ประกอบการนั้น ดังนั้นกฎหมายที่สามารถนำมาใช้เพื่อเรียกค่าเสียหายได้คือกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด

2. พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2535 จะเป็นกฎหมายที่เข้ามาควบคุมฉลากที่รับรองโดยองค์กรอิสระหรือฉลากเขียว ไม่ให้ผู้ที่ไม่มีสิทธิที่จะใช้เครื่องหมายรับรองดังกล่าวไปใช้โดยมิชอบ โดยในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ก็ได้มีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่ละเมิดเครื่องหมายรับรองที่ได้จดทะเบียนไว้ในมาตรา 108 และ 109 ทั้งนี้ในกรณีที่ผู้ประกอบการมีสิทธิที่จะใช้เครื่องหมายฉลากเขียว แต่ได้นำไปใช้โดยผิดวัตถุประสงค์นั้น กฎหมายที่จะเข้ามาควบคุมจะเป็นกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในลักษณะนิติกรรมสัญญา เนื่องจากก่อนที่จะมีการใช้ฉลากได้ ทางผู้ประกอบการและผู้ดำเนินโครงการจะต้องมีการทำสัญญาอนุญาตให้ใช้ฉลากระหว่างกัน ดังนั้นเมื่อมีการผิดสัญญาเกิดขึ้นจึงสามารถนำกฎหมายที่เกี่ยวกับนิติกรรมสัญญามาใช้ได้

สำหรับกฎหมายที่จะนำมาใช้เพื่อควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันนั้นมีความเพียงพอแก่การบังคับใช้ และถึงแม้ว่าฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นในมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 ได้มีการกำหนดว่าการใช้ให้เป็นไปโดยความสมัครใจของผู้ประกอบการก็ตาม ทั้งนี้ก็จำเป็นต้องมีมาตรการที่จะเข้ามาควบคุมการใช้ฉลากอยู่นั่นเอง เนื่องจากหากไม่มีการควบคุมการใช้ฉลากเพื่อให้เกิดความถูกต้องแล้ว ผู้ประกอบการจะสามารถนำฉลากไปใช้ได้โดยไม่มีแนวทางที่เหมาะสมซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการใช้ไปโดยผิดความมุ่งหมายของฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริงก็เป็นได้ โดยมาตรการที่ควบคุมการใช้นั้นจะต้องเป็นมาตรการประเภทบังคับเพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายที่แท้จริงในกรณีที่ฉลากนั้นเป็นประเภทที่ดำเนินการโดยองค์กรอิสระ และเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย ซึ่งถ้าหากให้มีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมโดยไม่มีการควบคุมแล้วย่อมทำให้ฉลากนั้นขาดความน่าเชื่อถืออย่างแน่นอน ทั้งนี้มาตรการควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมก็ไม่ถือว่าเป็นมาตรการที่ขัดกับมาตรฐานระหว่างประเทศแต่อย่างใด เนื่องจากมาตรการควบคุมการใช้ฉลากนี้ไม่ได้เป็นบทบังคับให้ผู้ประกอบการต้องมีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม แต่เป็นมาตรการควบคุมภายหลังเมื่อผู้ประกอบการมีการใช้ฉลากด้วยความสมัครใจแล้ว

5.3.4 หน่วยงานที่ดำเนินการ

ในการพัฒนาแนวทางกฎหมายให้มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมไม่ว่าการจัดทำนั้นจะด้วยความสมัครใจหรือบังคับแล้ว ตลอดจนมีมาตรการการควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมทั้งสามไม่ว่าจะเป็นฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่รับรองโดยองค์กรอิสระ ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่รับรองด้วยตนเอง ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่บอกรายละเอียด จำเป็นต้องมีหน่วยงานเข้ามาดำเนินการโดยจะแบ่งหน้าที่ในการดำเนินการขององค์กรออกเป็น

1. หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลให้มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

ก. กรมโรงงาน เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ในการควบคุมให้โรงงานที่ผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ในกรณีที่รัฐมนตรีมีคำสั่งให้โรงงานประเภทหนึ่งประเภทใดต้องมีการผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งถ้าหากโรงงานนั้นๆ ไม่ปฏิบัติตามกรมโรงงานสามารถบังคับให้ปฏิบัติตามได้ หรือหากยังคงไม่ปฏิบัติตามกรมโรงงานสามารถสั่งปิดโรงงานได้

ข. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ในกรณีที่มีการกำหนดให้ฉลากเขียวเป็นมาตรฐานบังคับ ตามมาตรา 17 ซึ่งจะเป็นหน่วยงานควบคุมให้กิจการต่างๆ ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่กำหนดขึ้น

2. หน่วยงานที่หัวหน้าส่งเสริมให้มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมโดยสมัครใจ

ก. หน่วยงานราชการที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างโดยต้อง คำนึงถึงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2522 โดยหน่วยงานนี้จะทำหน้าที่ส่งเสริมให้ ผู้ประกอบการภายในประเทศให้มีจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น โดยการจัดซื้อจัดจ้าง ของหน่วยงานราชการนี้จะคำนึงถึงผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

ข. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 95 ที่จะพิจารณาให้การส่งเสริมแก่กิจการที่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีได้ตามที่เห็นสมควร ซึ่งการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีใน โรงงานผลิตนั้นเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ได้มาซึ่งฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติจึงเป็นองค์กรหนึ่งที่สำคัญในการกำหนดเงื่อนไขที่จะให้กิจการที่ใช้ฉลากผลิตภัณฑ์ เพื่อสิ่งแวดล้อมสามารถขอรับการส่งเสริมตามมาตรา 94

ค. คณะนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมการ อนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 โดยมีอำนาจตามมาตรา 4 (8) ที่จะกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไข การให้การส่งเสริมและช่วยเหลือแก่โรงงาน อาคาร ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประ สิทธิภาพสูง และผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงานตามมาตรา 40 ดังนั้นคณะ กรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติจึงเป็นองค์กรหนึ่งที่สำคัญที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ให้โรงงานที่จะได้รับ การช่วยเหลือตามมาตรา 40 นี้เป็นโรงงานที่มีช่วยช่วยการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งการอนุรักษ์พลังงานในการ ผลิตสินค้านี้สามารถทำให้ใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกำกับอยู่บนสินค้าได้ ดังนั้นการช่วยเหลือ ตามมาตรา 40 นี้จะมีส่วนส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหันมาผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม กันมากขึ้น

ง. คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 มีอำนาจตามมาตรา 16 ที่จะพิจารณาและกำหนดเงื่อนไขให้กิจการใดกิจการหนึ่งเป็นกิจการที่ จะได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามพระราชบัญญัตินี้ และในกรณีที่ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนผ่าน

หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด คณะกรรมการมีอำนาจตามมาตรา 54 ที่จะเพิกถอนสิทธิและประโยชน์ที่ได้ให้แก่ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทั้งหมดหรือบางส่วนโดยจะกำหนดระยะเวลาไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการพิจารณาให้การส่งเสริมแก่กิจการใดกิจการหนึ่ง ซึ่งสามารถใช้ดุลพินิจให้การส่งเสริมแก่กิจการที่มีการผลิตสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้ตามมาตรฐานระหว่างประเทศ ISO 14020 ได้โดยอาศัยมาตรา 16

จ. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ การขอใช้เครื่องหมาย, การทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่กำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน และควบคุมการใช้เครื่องหมายมาตรฐานที่คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้กำหนดขึ้น สำหรับมาตรฐานระหว่างประเทศอนุกรม ISO 14000 ในเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบการตรวจประเมินสิ่งแวดล้อมนั้นปัจจุบันทางสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมก็ได้ดำเนินการเป็นหน่วยงานที่ให้การรับรองมาตรฐานในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ดังนั้นในกรณีที่ได้มีการพัฒนากฎหมายให้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องมาตรฐานภายในประเทศโดยอาศัยพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมก็จะต้องมีอำนาจหน้าที่ในการให้การรับรองมาตรฐานนั้นๆ และมีหน้าที่ในการควบคุมให้การใช้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้น ตลอดจนทำหน้าที่เป็นผู้อนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ผู้ประกอบการใช้ฉลากที่เป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นๆ

3. หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

ก. คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นหน่วยงานมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2520 ซึ่งในการควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้น จะมีคณะกรรมการเฉพาะเรื่องเข้ามาทำหน้าที่ในเรื่องนั้นๆ เฉพาะคือ คณะกรรมการโฆษณาที่มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 27 ที่จะควบคุมการใช้ฉลากสิ่งแวดล้อมเพื่อการโฆษณาให้มีการหลอกลวงผู้บริโภค และสำหรับคณะกรรมการฉลากจะทำหน้าที่ควบคุมการใช้ฉลากในกรณีที่มีการกำหนดให้สินค้านั้นๆ เป็นสินค้าควบคุมที่ต้องมีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

ข. สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สถาบันสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นเจ้าของเครื่องหมายฉลากเขียว ซึ่งเป็นฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมประเภทที่รับรองโดยองค์กรอิสระที่ได้จดทะเบียนรับรองเป็นเครื่องหมายรับรอง และมีสิทธิที่จะอนุญาตโดยทำสัญญาที่จะอนุญาตให้ผู้ประกอบการรายใดใช้ฉลากเขียวได้หรือไม่ ดังนั้นหน่วยงานนี้จึงมีสิทธิตามกฎหมายที่จะควบคุมการใช้ฉลากของตน ซึ่งถ้ามีบุคคลใดนำฉลากไปใช้

โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือนำไปใช้โดยผิดวัตถุประสงค์ของโครงการ ก็สามารถดำเนินคดีการฟ้องร้องตามกฎหมายแพ่งได้

เมื่อพิจารณาถึงทั้งแนวทางในการพัฒนากฎหมายให้มีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของไทยและหน่วยงานหน่วยงานที่จะเข้ามาดำเนินการนั้น ในปัจจุบันกฎหมายไทยที่เปิดช่องให้มีการพัฒนากฎหมายนั้นจะมีทั้งแบบบังคับให้มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้มีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการพัฒนากฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศในชุดอนุกรม ISO 14020 นั้นการพัฒนากฎหมายในลักษณะส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหันมาใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมด้วยความสมัครใจของตนเป็นการพัฒนากฎหมายที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศมากกว่าการพัฒนากฎหมายในลักษณะบังคับให้มีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการพัฒนากฎหมายแบบส่งเสริมให้มีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้น กฎหมายไทยมีอยู่หลายฉบับที่ได้มีการเปิดช่องที่จะสามารถนำมาปรับใช้ในเรื่องการส่งเสริมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการตรากฎหมายขึ้นมาใหม่แต่อย่างใด เพียงแค่ตรากฎหมายลำดับรองออกมาให้การส่งเสริมแก่กิจการที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมก็น่าจะเพียงพอ และในการควบคุมการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้น ในปัจจุบันกฎหมายไทยที่จะนำมาใช้ควบคุมในเรื่องดังกล่าวก็มีอยู่เพียงพอแก่การปรับใช้แล้ว สำหรับหน่วยงานที่จะเข้าทำหน้าที่นั้นก็จะปฏิบัติตามกฎหมายที่จะนำมาปรับใช้

แต่ทั้งนี้ในการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศชุด ISO 14020 โดยให้มีรายละเอียดในกฎหมายเหมือนกับในมาตรฐานระหว่างประเทศนั้นย่อมเป็นไปได้ยาก เนื่องจากรายละเอียดในมาตรฐานระหว่างประเทศนั้นเป็นเรื่องทางเทคนิคที่มีรายละเอียดที่เป็นหลักทางวิทยาศาสตร์ประกอบอยู่ ดังนั้นในการพัฒนากฎหมายโดยส่งเสริมให้มีการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศนั้น การส่งเสริมโดยกฎหมายที่ได้ศึกษามาแล้วจึงเป็นการส่งเสริมอย่างกว้างๆ เป็นไปตามดุลพินิจของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวมากกว่า ดุลพินิจขององค์กรที่จะให้การส่งเสริมจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้การกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้การส่งเสริมแก่กิจการที่ได้มาซึ่งฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศชุดอนุกรม ISO 14020 เพื่อให้องค์กรดังกล่าวพิจารณาประกอบกับดุลพินิจขององค์กรนั้นที่จะเป็นการง่ายกว่าที่จะบัญญัติรายละเอียดในกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

ตารางที่ 13: แนวทางการพัฒนากฎหมายให้มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมแบบบังคับ

กฎหมาย	รูปแบบของการบังคับ	หน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง	ผลของการไม่ปฏิบัติตาม
1. พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535	- รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้โรงงานที่จะขออนุญาตตั้งหรือขยายต้องเป็นโรงงานที่ผลิตสินค้าที่มีฉลาก (มาตรา 32(3))	กรมโรงงาน	- อาจไม่ได้รับอนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงาน (แต่ทั้งนี้อาจจะมีปัญหาในทางปฏิบัติ)
2. พ.ร.บ. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511	- อาศัยมาตรา 17 กำหนดฉลากเขียวให้เป็นมาตรฐานบังคับ	สมอ.	- ต้องระวางโทษทางกฎหมาย (แต่การบังคับอาจจะกระทำได้ยากในทางปฏิบัติ)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 แนวทางการพัฒนากฎหมายให้มีการจัดทำลாகผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมแบบสมัครใจ

กฎหมาย	มาตรการส่งเสริมที่ปรากฏในกฎหมาย	องค์กรที่เกี่ยวข้อง	ผลของการไม่จัดทำลาก
พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535	<ol style="list-style-type: none"> 1. มาตรการช่วยอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้ประกอบการที่มีการจัดระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ตามมาตรา 23 (4) 2. มาตรการขอกู้ยืมเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อมในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ มาตรา 23(3) 3. การขออนุญาตนำผู้เชี่ยวชาญเข้ามาทำงาน มาตรา 94 (2) 4. มาตรการด้านภาษี โดยขอรับความช่วยเหลือด้านอำนาจนำเข้าเครื่องจักร มาตรา 94 (1) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม 2. คณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม 3. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 4. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 	จะสูญเสียประโยชน์ที่จะขอรับมาตรการส่งเสริมที่ปรากฏในกฎหมาย

กฎหมาย	มาตรการส่งเสริมที่ปรากฏในกฎหมาย	องค์กรที่เกี่ยวข้อง	ผลของการไม่จัดทำฉลาก
- พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	<p>- เป็นคุณพินิจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนตามมาตรา 16 ที่จะให้การส่งเสริมแก่กิจการใดกิจการหนึ่ง ทั้งนี้กิจการที่จะได้รับการส่งเสริมนั้นต้องมีมาตรการอันสมควรที่จะป้องกันและควบคุมมิให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ในกรณีที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้รับการส่งเสริม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มาตรการส่งเสริมการลงทุน 2. มาตรการส่งเสริมด้านภาษี 	<p>- คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน</p> <p>- สผอ.</p>	<p>- ไม่มีโทษตามกฎหมาย แต่จะอาจจะสูญเสียประโยชน์ที่จะขอรับการส่งเสริมการลงทุนสำหรับกิจการที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>- ไม่มีโทษตามกฎหมาย แต่จะไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายมาตรฐานที่ได้มีการกำหนดขึ้น</p>
- พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2536	<p>เป็นอำนาจของรัฐมนตรีที่จะกำหนดมาตรฐานเพื่อประโยชน์ในการส่งออก ตามมาตรา 16</p>		

กฎหมาย	มาตรการส่งเสริมที่ปรากฏในกฎหมาย	องค์กรที่เกี่ยวข้อง	ผลของการไม่จัดทำผลึก
- พ.ร.บ. การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535	1. การขอรับยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษการใช้ไฟฟ้า (มาตรา 40 (1)) 2. การขอรับเงินช่วยเหลือหรือเงินอุดหนุนจากกองทุนตามมาตรา 25	- คณะกรรมการกองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการส่งเสริมที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติเป็นผู้กำหนดตามมาตรา 4 (8)	- จะสูญเสียประโยชน์ที่จะขอรับมาตรการส่งเสริมตามกฎหมายนี้
- พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2536	- เป็นแนวปฏิบัติที่จะได้รับการผ่อนปรนในเรื่องการตรวจสอบโรงงานและการขอต่อใบอนุญาตประกอบโรงงาน	- กรมโรงงาน	- จะสูญเสียประโยชน์ที่จะการผ่อนปรนในเรื่องการตรวจสอบโรงงานและการขอต่อใบอนุญาตประกอบโรงงาน
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2521	- ส่งเสริมหน่วยราชการให้จัดซื้อจัดจ้างสินค้าที่มีฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม	- หน่วยงานราชการที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง	- จะสูญเสียโอกาสที่จะได้รับการจัดซื้อจัดจ้างจากหน่วยงานราชการ

ตารางที่ 15: กฎหมายไทยที่นำมาใช้ควบคุมฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

กฎหมาย

ลักษณะการคุ้มครองตามกฎหมาย

พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

- ในกรณีที่มีการใช้ฉลากไม่ตรงต่อความเป็นจริง คณะกรรมการโฆษณาที่มีอำนาจตามมาตรา 27 ก็จะสั่งให้แก้ไขข้อความนั้นได้

พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2535

- นำมาคุ้มครองกรณีฉลากนั้นได้มีการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรอง โดยถ้าบุคคลใดมีการปลอม หรือเลียนแบบเครื่องหมายที่ได้มีการจดทะเบียนไว้ ถือว่าได้ละเมิดเครื่องหมายรับรองดังกล่าวตามมาตรา 108 และ 109

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย